

БАДДПО: В навечерието на 25^{-та} си годишнина Българската асоциация на дружествата за допълнително пензионно осигуряване с успешен старт на фазата на изплащане на вторите пенсии от 1^{-ви} септември 2021 г.

Евелина Милтенова
Председател Българска асоциация
на дружествата за допълнително
пензионно осигуряване (БАДДПО)

През 1997г. Асоциацията на дружествата за допълнително пензионно осигуряване /БАДДПО/ бе създадена с цел да обедини целия бранш, а именно, за тези години новата дейност в България - допълнителното пензионно осигуряване. Оттогава обединяваме усилията на всички пензионноосигурителни компании и участваме активно със своите капацитет, възможности, експертиза в осъществяването на пенсионната реформа, формиране и усъвършенстване на законодателството в сферата на пенсионното осигуряване. Активно и успешно сътрудничим

с регулатора – КФН, МФ, МТСП, ресорните комисии в Народното събрание, със синдикални и работодателски организации. За изминалите години сме горди, че сме изпълнявали тези функции и Асоциацията е била важен фактор в осъществяването на пенсионната реформа и развитието на тристълбовия пенсионен модел в България. Систематично се стремим и доказваме, че този модел е единствено правилната конструкция за осигуряване на по-адекватни, по-високи доходи за хората в златните им пенсионни години. Допълнителното пензионно осигуряване се утвърди като неразделна част от българския пенсионен модел, който се състои от три стълба:

Първи стълб - държавно обществено осигуряване (ДОО) - обхваща цялото работещо население на страната. Функционира на разходо-покривен принцип. С вноските на работещите в момента се плащат пенсията на настоящите пенсионери. Осъществява се от Националния осигурителен институт (НОИ) и за 2021г. се предвижда да реализира дефицит от над 6 млрд. лв., предвиден за финансиране в държавния бюджет чрез трансфери.

Втори стълб - допълнително задължително пензионно осигуряване (ДЗПО) от частните пенсионни фондове - работи на капиталов принцип. Осигурява пенсия за ранно пенсиониране за работещите при условията на първа и втора категория труд и/или допълнителна пенсия за старост за родените след 31 декември 1959г. Точно този процес на изплащане започна от септември 2021г.

Трети стълб - допълнително доброволно пензионно осигуряване (ДДПО) с доброволен характер. Работи на капиталов принцип. Позволява получаването на пенсии за старост, инвалидност и наследствени пенсии. Осъществява се от частните пенсионни фондове.

За разлика от осигуряването в държавния солидарен стълб, партидите на осигуряващите се в капиталовия стълб, универсалните и доброволните пенсионни фондове, се наследяват по закон от наследниците в пълен размер. При прехвърляне на парите от УПФ в НОИ или Сребърен фонд, наследниците губят право да получат тези пари. Очевидно има дефицит на информация как действа солидарният пенсионен фонд, управляван от НОИ и какво точно се случва с парите, които някои хора прехвърлят от

втория в първия стълб. Точно тези значими разлики ще излязат на преден план сега при старта на изплащането на вторите пенсии от капиталовия стълб по линия на наследяването, както и относно начина на прозрачно и ефективно управление на средствата.

Постижения на пенсионните дружества за изминалия период

Към юни 2021г. в четирите вида пенсионни фондове се осигуряват повече от 4 800 000 души. Активите на пенсионните фондове надвишават 18,5 млрд. лв., като пенсионноосигурителният пазар се възстанови напълно след високата турбулентност и временните спадове през 2020г., белязана от Ковид пандемията. Дружествата постигат добри нива на доходност от над 4% за осигурените лица от началото на годината, въпреки наложените политики на ултра ниски и отрицателни лихви от централните банки. Фондовете се справиха, като позиционираха успешно своите портфейлни инвестиции в среда на по-висока икономическа активност, подобрени пазарни условия и покачващи се цени на финансовите инструменти на международните капиталови пазари. От създаването на пенсионните фондове, средната годишна доходност в периода от 2002г. до юни 2021г. за УПФ /универсални пенсионни фондове/ достига до 5,00%. За ППФ /професионални пенсионни фондове/ е 4,95% и 5,30% – за доброволните пенсионни фондове.

Със стартирането на фазата на изплащане на пенсии от универсалните фондове от 1 септември 2021г. започва нов етап в развитието на националната пенсионна система.

След почти тригодишни усилия и интензивна дейност на междуведомствената работна група, водена от МТСП, с ключовото участие на КФН, МФ, синдикати и работодатели, в която БАДДПО неотклонно партнира и даде своя немалък принос, Народното събрание одобри през март 2021г. необходимите законодателни изменения в КСО за регулиране фазата на изплащане на допълнителните пенсии от универсалните фондове.

Деветте пенсионни дружества бяха в пълна готовност да сключват нови договори и да започнат да изплащат от септември, след като се въведоха в свръх кратки срокове промените, съобразиха се с актуализираните от КФН водещи наредби, в следствие на измененията в КСО и инвестираха в информационни системи и модернизирани технологии, за да обслужват новите фондове за изплащане и създадат подходящи процеси за изплащане на пенсии на лицата, навършили пенсионна възраст.

Отчитаме, че масово осигурените лица не са достатъчно информирани и е особено важно да знаят, че дружествата започват да гарантират на този етап със собствени средства получените бруто вноски в партидите им във фазата на натрупване в продължение на 20 години. Практически с това решение пенсиониращите се лица са напълно защитени от отрицателна доходност, таксите на фондовете са изцяло компенсирани преди средствата им да се прехвърлят в новите фондове за изплащане, които по закон се управляват много по-консервативно, в сравнение с универсалните.

В зависимост от индивидуалните потребности, осигурените лица вече могат да избират между три вида **пожизнени пенсии**, като: а) пожизнена пенсия без допълнителни условия, б) пожизнена пенсия с период на гарантирано изплащане или в) пожизнена пенсия с разсрочено изплащане на част от средствата до навършване на избрана от пенсионера възраст. Вторият

основен продукт е пенсия с предварително договорено **разсрочено плащане**, докато третият продукт за **еднократно плащане** е за лицата с малки партии под 900 лв., при който се дава възможност да се изплати еднократно на лицето цялата сума.

Към момента голяма част от клиентите на фондовете, които не отлагат пенсионирането си, подписват договори на база на избрания продукт и от следващите месеци ще започнат да получават пенсионни плащания по техните банкови сметки в български лева. Както очаквахме, те се насочват към друг продукт, различен от пожизнената пенсия, а именно, разсроченото изплащане. Предпочитаният месечен размер също не е изненада и е в размер на 300 лв., който е максимално разрешен от закона и съответства на минималната пенсия.

За първия месец от старта на фазата е характерно, че при интерес към пожизнените пенсии, лицата се ориентират основно към пожизнена пенсия с период на разсрочено изплащане до навършване на определена възраст. И в този случай се наблюдава тенденция към желан размер, който е максималният по закон за този период, а именно, не по-малко от 300 лв. месечно, след което пенсионерът ще получава от фондовете не по-малко от минималния размер на месечната пенсия от втория стълб, който по закон е 15% от минималната пенсия от НОИ – в настоящия момент е 45 лв.

Във всички дружества се отчита плавно, но стабилно повишаване на интереса, но все още бройката на сключени договори е относително ниска. По данни на членовете на БАДДПО, за първия месец са били сключени общо над 250 договора, от които 25 са били пожизнени пенсии - основно от дами, които са и първите пенсионери от втория стълб. Бройките ще нарастват по-бързо от следващата година, когато още повече осигурени в ДЗПО ще достигнат пенсионна възраст. Отчетът за сключените договори за допълнителни пенсии ще се изпраща ежемесечно от пенсионните компании към Комисията за финансов надзор, която ще обобщава и оповестява на електронната си страница и може да се следи от всички заинтересовани.

Наред с успешното начало на пенсионни плащания от втория стълб, БАДДПО и работодателските организации ще продължат да настояват да се направят и оставащите промени в КСО, с цел елиминиране напълно на несправедливостта да се редуцира държавната пенсия вече с по-малък процент, но не напълно точен коефициент на редукция. При определяне на вноската за фонд "Пенсии" на ДОО трябва да се вземат под внимание всички субсидии от държавния бюджет, без оглед на това, какво е тяхното формално наименование в закона.

Участие в институционалния живот на финансовия сектор и членовете на АББ

БАДДПО си сътрудничи активно с всички организации и институции от финансовия сектор на България, включително и с Асоциацията на банките в България и нейните членове. Работим съвместно през годините и към настоящия момент с основните банки – маркет-мейкъри на ДЦК, които представят регулярно към нашата Асоциация справка за пазарните цени на основните правителствени облигации, използвани за правилното формиране на ежедневната оценка на активите на пенсионните фондове от центъра за ценова информация към БАДДПО, в подкрепа на всички пенсионноосигурителни дружества. Банките-попечители заемат своята

все по-отговорна роля, съгласно новите регулации за дейността на пенсионните фондове. Те съхраняват и преоценяват на дневна база инвестиционни инструменти, както и налични активи на фондовете, на база на предварително сключени договори за попечителски услуги.

Инвестиционните звена на пенсионните компании са регулярни контрагенти от години на банките за търговия с ценни книжа, валутни сделки и хеджиране. С регистрирането и на новите фондове за изплащане и очакваният от тях ръст на активите, тази съвместна дейност ще се увеличи и ще продължи да се задълбочава – в търсене на различни инвестиционни решения, които да отговарят на по-консервативната инвестиционна политика на тези специфични фондове.

Съвсем скорошен пример за сътрудничество с членовете на АББ е фактът, че пенсионните компании отново се обърнаха към одобрените от БНБ банки за обслужване и попечителски услуги за новосъздадените, съгласно новите промени в КСО, Фондове за изплащане на пожизнени пенсии и Фондове за разсрочени плащания и както винаги, срещнаха професионално отношение, съдействие и спазване на високи стандарти.

В рамките на фазата на изплащане очакваме още по-плодотворна съвместна работа на дружествата от БАДДПО с банките във връзка със задължението по закон да се изплащат пенсиите по банкови сметки само в България и само на лицата, достигнали пенсионна възраст, като има забрана да се плаща в чужбина.

Има и немало други примери за общи действия, които помагат и укрепват развитието на пазарите на финансови инструменти в България и капиталовия пазар като цяло. През декември 2020г. АББ подкрепи развитието на ДЗПО и пенсионните дружества, като институции с висок принос за икономическата стабилност в страната и развитието на българския капиталов пазар, като даде своите бележки и насоки в официално положително становище за законопроекта по време на обявената обществена консултация на Закона за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване (КСО), уреждащ окончателно фазата на изплащане на вторите пенсии от 1 септември 2021г.

Навременното приемане на тези изменения в уредбата на Кодекса беше определящо за създаването на детайлна законова уредба на процеса по изплащането на пенсии от универсалните пенсионни фондове, за да се поздравим с днешна дата за успешния старт на изплащането на пенсии от капиталовия стълб.

